

Nakonec jsem se dovalil, dokutálel do dílny. Sešla se tam v té době celá brusičská kumpanie - sešla a zabrala se do hry. Jedni začali hrát čáru, druzí hromádky, jiní zas, kteří neměli strach, že dostanou kýlu, se pustili do přetahované - narychlo svázali

dohromady několik hadrů. Tropí neplechu, oddávají se bujarému veselí a není, kdo by je usadil, kdo by jim co vytkl – kolem dokola jen spousta bezstarostného veselí. Tehdy jsem popadl víno a přednesl kolegům zmatené vigilní vyznání-kázání. Chcípací i junáci, zvolal jsem, před více jak tisíci lety se Marii z jižní země narodil Syn člověka. Vyrostl a kázal kupříkladu toto: pakliže tě byť jediná ruka svádí – neostýchej se: neprodleně ji utni. Neboť je lepší žít nějaký čas blaze než věčně v gehenně hořet. Všichni jsme uťatí a naše budoucnost je světlá. Dejme tomu třeba já. Potomek vlastní matky a otce, jurodivých, kteří měli své stálé místo na chrámových schodech Vagankovského hřbitova a Všech svatých, začínal jsem stejně jako oni, ale po známé události se můj zatracený osud, ovanutý karbolkou a kadidlem, dočista převrátil vzhůru nohama. Pouštím se do všelijakých řemesel a zvládám různé profese – radost pohledět. V důsledku strádání nakonec přicházím sem a vstupuju do tohoto družstva. Stojím tu před vámi, všichni mě znáte. I kdyby se k nám zítra na oběd přihnala Ohavnost naprosté zpustlosti, zpuchřelý skřet, vetchý, ráčkující a se zobákem datla, tak dokonce i před jeho vizáží s hrdostí prohlásím, že neznám vznešenější jméno, než je prosté přízvisko ruský po-nad-říční brusič. A když ke mně promluví hlas – nech na pokoji své nože a nůžky, naostří, rozumíš, pro společnou věc pravý břeh Itilu do hrozivého ostří ve tvaru kosal – pak odpovím: další pán na holení. Nezávidíte mi však, že navenek působím mohutně a jako suchar – uvnitř jsem citlivý. A jestli si s někým jen tak brousím jazyk, nebo na brusu

železo - stejně moje srdce teskní po Orině. Co je to za ženu, nezbavíš se jí, ani kdyby ses rozkrájel. Nekárejte ale mě, sami si sypte popel na hlavu. Ačkoli si každý z vás pořídil stálou známost, táhne vás to k ženám nepoznaným, nestálým, dychtíte po hříchu. Vím, že vašich obyčejných bosorek je vám líto až za hrob, neboť zakoušejí a snášejí nesnesitelné břímě vašich zkažených těl a povah. Avšak zamilovali jste se i do dámy příchozí, milujete ji bezmezně, třebaže s vámi nemá nic společného, což je na stejné úrovni jako nehoráznosti a zlodějina pojmenovaná Záitilština. Oheň na vás je třeba seslat, ale prozatím posečkám, protože i já jsem špatný, sám nejsem o nic lepší - s jednou žiju ve společné domácnosti, a pro druhou planu. Proto také Ilju pronásledují ti cvrčci zápeční svými průpovídkami. Jen co je zaslechnu - vynoří se mi v mysli naše společné vyjíždky a cesty do příměstských městeček s kobyčkami. Tak mě nekárejte, dejte už pokoj. V těch podroušených dobách se objevovaly všelijaké typy příchozích letovačů, hlídačů bójí a podomních prodavačů dřevěného nádobí. Omlouvali se, že jdou neplánovaně na kus řeči, ale ve skutečnosti to byli darmojedi. A zároveň vyzvídali: nevíte, kdo z psářovy čuby prašivinu holí vymlátil? O tom nemám ani páru, panstvo, šakala to ano, toho jsem tloukl, až z něj chlupy na všechny strany lítaly. Když jsem jim odhalil tajemství zápasu, dostalo se mi náramného aplausu. Po svátcích opouštím družstvo - stoupám, fanfaron, do Hradiště. Touha po domácích lívancích mě hnala do přívětivého přístřeší, zatoužil jsem po laskavosti. Pochopil jsem na svých toulkách, jak

je všechno zařízeno? Nic jsem na svých toulkách nepochopil, ani to, jak je všechno zařízeno. Vidím jen, že bosorka je čeřen, Fomiči, ona je čeřen a ty jsi pravý ježdík, a dříve či později - budeš její. Pamatujete si na příhodu zachycenou na obraze *Nečekali ho*? Také jsem se tak přihrnul, kající, a ona láteří: co ses sem tak přihrnul, proklatče? Takové očerňování jsem nestrpěl, pěsti se daly v den Setkání do pohybu, ale ani přítelkyně mi nezůstala nic dlužna, využila mé situace. Později jsme se udobřili, lívance na usmířenou napekla a potom mě i k sobě pustila. Jen co se rozednilo, vybíhám do předsíně - moje nerozlučné pomůcky jsou fuč, a přitom jsem je za jasné paměti nechal v soudku na okurky, dokonce jsem je víkem priklopil. Zvykl jsem si je tam odkládat - bosorka mě kvůli své úzkostlivé čistotnosti s berlemi do světnice nepouštěla: i s tou vaší jednou podešví je starostí až nad hlavu, aby se za váma pořád vytíralo! A kdo slunečnicová semínka na podlahu plive? Vás se na svolení ptát nebudu, já zatím nejsem vaše nájemnice, to vy jste můj nájemník. Podíval jsem se na zápraží - a opravdu! Čarodějnice už tenkrát na lavici u kamen odvar ohřívala. Má milá, řekl jsem té ženě, proč jste moje podpěry do kamen, do chřtánu nenasytného ohně hodila? Á, to se pletete, sám nevíte, co melete, uklidňuje mě. V tom případě je někdo štípl, uzavřel jsem to. To vám patří, posmívala se mi, kolikrát jsem vás varovala, abyste navečer na dveře zástrčku dával - ale vás jako by se to ani netýkalo, tak teď si snězte, co jste si nadrobil. Ne, za to můžete vy, pipetko jedna, to vy jste mě nutila, abych je v předsíni nechával,

takže odteď musíte Ilju všude na sánkách vozit, protože na nový pár moje úspory nestačí, a jestli budete mít vůbec dost sil, abyste se s mrzákem pachtila, nebo jestli to nezvládnete - nikoho nezajímá, a na jakých sáních mě od prvního máje budete vozit ven, to mně je fuk. Bla, bla, bla, vede si svou, bla, bla, bla, brepta brebentící. Ten den jsem našel u vrat pohozený dopis převázaný oplzlou gumou od kalhotek a nazvaný - kvitance. Cituju: Vydaná občanu I. P. Sindirelovi jako potvrzení, že jeho pomůcky zmizely v souvislosti s tím, že toho a toho dne měsíce zamrzlé řeky jimi mlátil loveckou čubu Mumu, a je otázka, zda mu budou navraceny; lovci ze zátočiny. A rychle píšu jejich psářovi - byl to vlk. Psář mi odpovídá - byla to slídnice. A začali jsme psát letopis - a od té doby se táhne a plyne, a já nevystrčím ani nos. Moje mozoly z povolání se začínají pomalu ztrácet, zato se mi dělají nové od psaní. Co mě ještě zajímá? S Káčou pitomou se hádám, jadrné častušky jí připomínám. Dívky se hádaly za chatou, kdo ji má více chlupatou, nejvíc byla chlupatá ta, čím byla ona chata. Zvoní - rolničky. Ještě se po minulosti ohlížím - cestování, putování.

Zahraj něco na rozloučenou, tesknil cestující, zahraj tu naši, jednu z těch nejopuštěnějších, nebo zahraj něco od železnice. Roztáhl jsem měchy, inspektor jakoby diriguje. On diriguje - já zpívám. Na Tichoreckou stanici, zpívám, ten náš vlak vydal se, vagonek rozjel se, peron nepohnul se, zeď cihlová, hodiny nádražní, šátečky mávají, oči slzy zalévají. Oj, dobrá píseň, smutní přítel. Já zpívám - on

vypráví. O lovu, o tom, jak se vydal, není to tak dávno, na lov ptáka ohniváka a jak ho lovecké boty, když se blížil k Žmerince, rovnou z vagonu odnesly. Nebo o tom, jak se do něj v mládí zahleděla osoba, která sloužila na n-té výhybce železnice, kde byly pestrobarevné šraňky, ale on, poručík, tehdy kornet - si jí ani nevšiml. V kuřáckém kupé se mě začali vyptávat na mou minulost, vyprávěla, na mou současnost, navykládám jim toho fůru - jen ať žasnou, s čím jsem se rozžehkala - do toho jim nic není. Na lovu, celý pryč z krádeže, vystřelil na cíl, ale minul, až teď, se všemi metály, s životem u konce, rozvažuje, že svého osudového ptáka nejspíš promeškal ne u Žmerinky, ale na té pestrobarevné výhybně, když tu dívku chladně přehlížel. A tak ji našli, říká, pod náspem. Námořník v námořnickém tričku si trošičku vylévá srdce, prý jaký má těžký život, chudáček, vystoupí na stanici, ani se neohlédne, vagoněk rozjel se - peron nepohnul se. Zpíval a soužil se: holubičko moje, proč jsi mě opustila, syna jsi mi vzala, příjmení sobě i jemu změnila, kdoví, kde je vám teď konec. Na břehy Donu, na větve stromů, na tvůj šátek zmáčený slzami. Říkali ti v barácích: bylas Orina Stromina, čí jsi teď? Nějakého, řekněme, Paklina? A ten námořníček, námořník, kterého jsi v kupé potkala - víš, kdo to je? Zprvu jsem také nevěděl, co je zač, z jaké flotily dezertoval. Nebo ho odveleli? Vypadal jako neznámý vojín, jen věnec mu na hrob položit. Ale teď věřím - námořník Albatrosov byl poslán do výslužby. Strpení, naše seznámení proběhlo cestou ve vlaku. A poručníkovi se řinou slzy, písni se nemůže nabažit. Jak je vidět, ruská

melodie dokonce i významné šarže dojme až k slzám, a což teprve mě, ubožáka - velmi mě rozrušila. A když se podíváme z okna - ani tam není nic veselého: chatrče, prosinec. A nějaký cikán, kam vítr, tam plášť - stejně jako já - s tlumokem na klacku a svazkem preclíků místo šňůry skleněných korálků kolem krku - šlape po rubáši rodných prostor, a třebaže vypadá furiantsky, v jeho očích můžeme číst, že to s ním jde z kopce, že se vláčí daleko a bez konce, třebaže časem zdechneme - tedy ne přímo my -, přijde řada na jiné, a zvláštní shovívavost se nedá očekávat. Svůj mizerný život, minulý i současný, jsem ve dvou slovech vylíčil - a na výhybkách to kodrcalo. Ano, blahoslavený jsi, blahoslavený, Iljo, pocítíš závist, trpěls a hodně jsi zkusil. Neříkej, říkám, tak blahoslavený, až z toho jde strach. Napili jsme se, kopli to do sebe. Což si zdřímnout? škytne inspektor. Odpovídám: nechce se mi, v nemocnicích jsem se vyspal do sytosti. Budeš si čistit zuby? Pardon? Zuby, ptám se, ptá se, si půjdeš vyčistit? Omlouvám se, obejdu se bez toho, žádné nemám. To je náhoda, řekl, tyhle protézy nejsou moje. A čím teda jsou? zadíval jsem se na něj. Jsou státní, na přísavkách, odpověděl poručík, podívej. A vyndal je. Velice se mi zalíbily - bílé, ostré, jak felčar přede-psal. Podívejme, jaké pokroky dělá zdravotěda! Zkus si je, jen si je zkus, nestyď se, popíchl mě poručík. Nandal jsem si je. Tak co, sedí? Jako ulité, pane poručíku, jako kdyby je pro Ilju odlili. Dám ti je, vykřikl. Co tě nemá, co tě nemá, copak se sluší dávat takové prezenty? Jsi přece můj příbuzný, nebo ne? zakřičel. Mám právo kamarádovi zuby

věnovat: cumlej a vzpomínej na mě. Dobrodinče, zachránil jsi mě, zaplakal jsem. Pusť to z hlavy, smál se mi poručník s prázdnou pusou, hraj. Dal jsem se do zpěvu a do hraní - plynule, plynule, přesně jako v sibiřských dolech. Nedostatek místa inspektorovi nevádí - pustil se do tance, natřásá se v celé své kráse. V blahých dobách našeho mládí jsme takovýmhle klučikům přezdívali tukotřasi: nebránili se, ani nemukli. Spustil jsem kolotoč do rytmu láteřících kol. Kolotoč filigránský: hni sebou, provokoval jsem, pupkáči. A v tom samém rytmu napadla Ilju šťastná myšlenka - zčistajasna si nasadil zuby, které dostal zadarmo. Jemináčku, zuby jsem si nasadil, ech, zuby jsem zčistajasna vsadil, zuby mi sám nasadil, a tak dál. Co jenom nesemele ruský hlupák během dlouhé cesty z lazaretu do Teremu za skřípění kol; přemele semele až na mouku. A na výhybkách to kodrcalo. Můj tanečník tancoval až do úmoru: svalil se na lůžko - a začal chrápat. Sundal jsem mu tedy boty, vysoké, s kožešinou, hodil si je na památku do vaku, dal si na cestu, co zbývalo v čutoře - a vítám ve vozovém přístavku námořníka: na pár dní za maminkou? U nás na kabotáži, říká, se stala následující divná věc. Na mariupolské nákladní lodi se plavili dva kamarádi, dva topiči - druhý a první - a moře se před nimi rozprostíralo v plně šíři. Ale ten druhý z nejušlechtilější oddanosti k anapské dívčině podstrčil prvnímu do uhlí cosi čertovského a zmizel, to se plavili zrovna do Balaklavy, do podniku na minerální vodu. Kamarád odešel, on dveře kotle obvyklým úderem otevřel - a byl konec. Když totiž otevřel popelník

a zastrčil škrabák, kam až to šlo, jak se vyjadřují na flotile, a začal tím škrabákem prohrabovat, tak to bouchlo - naprostý děs. A ozářil ho plamen. Vtom vpadne do lodní kotelny ten druhý topič a říká mu: pozor, dole se stala nehoda, naše ventily se všemi svými záklopkami kvílely - připal mi, brachu, ať se ze mě kouří jako z komína. Připálil bych ti, uculuje se kamarád, jenom bych rád věděl, jak si chceš cigaretku vzít? Koukl jsem se, říká, a kdovíproč jsem neměl ruce, utrhlo mi je to - v očích se mu lesknou slzy -, useklo. A já jsem, povídá, tehdy řekl, jako topič topičovi: a to si říkáš můj kamarád, topičsky řečeno, po tom všem jsi obyčejnej zkurvysyn, a ne námořník - a tvoje matka je kurva.